

Fiscale fraude in België. Academische beschouwingen over de oorzaken van de zwarte economie.

Prof. Dr. Michel Maus
Docent VUB en UA
Everest-advocaten

De omvang van de zwarte economie

▪ De omvang van de zwarte economie in België: een probleem?

- cijfers van de overheid :
 - Nationaal Instituut voor de Rekeningen: 3 tot 4% BBP
 - Nationale Bank: 3,8% van het BBP
 - fiscaal verlies voor de Staat: +/- 6 miljard euro

- cijfers van wetenschappelijke instituten en internationale instellingen
 - EUROSTAT: 15% BBP
 - ULB: 15 tot 20% BBP
 - SCHNEIDER: 16,4% BBP

De Schneider-studie

▪ Analyse SCHNEIDER-studie:

- België: 16,4% BBP zwarte economie
 - omvang zwarte economie: +/-60 miljard euro
 - fiscale verliezen: 26 miljard euro
- België nr. 5 van de klassieke EU-landen na Griekenland (25,2%), Italië (22,2%), Spanje (19,8%) en Portugal (19,7%)
- Onze buurlanden: Nederland (9,9%), Frankrijk (9,1%) en Duitsland (13%)
 - terugdringen zwarte economie in België tot gemiddelde buurlanden, kan theoretisch 8 miljard euro opleveren

Eigen-studie

▪ SCHNEIDER-studie realistisch? – Eigen enquête

- 19% erkent thans in het zwart te werken
- 37% erkent te hebben gesjoemeld met verkoop onroerend goed
- 40% erkent te hebben gesjoemeld met successieaangifte
- 41% erkent vroeger in het zwart te hebben gewerkt
- 67% erkent goederen of diensten in het zwart aan te kopen
- 83% kent mensen die thans in het zwart werken

Oorzaken van de zwarte economie

- De overheid krijgt de belastingplichtige die hij verdient
 - gebrek aan fiscale burgerzin is het gevolg van een ondoordacht fiscaal beleid (uit het verleden?)
- Fiscaal escapisme is grotendeels het gevolg van:
 - de hoge belastingdruk
 - de ongelijke verdeling van de belastingdruk
 - de lage en willekeurige pakkans
 - de willekeurige afhandeling van fiscale fraudezaken
 - de maatschappelijke aanvaarding

5

everest
HOOGTE IN HET AANSLUITEN AAN HET TOEGANG

De hoge belastingdruk

- **België: wereldkampioen belastingdruk (fisc. + parafisc.)**
 - Eurostat gemiddelde belastingdruk in België
 - 2010: 43,1% BBP
 - 2011: 43,5% BBP
 - 2012: 44,8% BBP
 - 2013: 45,3% BBP
 - in de EU staan we hiermee op plaats 2 na Denemarken (47,6%)
 - Belastingdruk is te hoog want "*maatschappelijk terugverdieneffect*" is te laag
 - wat doet de overheid met ons belastinggeld?
 - cfr discussie over de "rijkentaks"
 - cfr. situatie in Scandinavië

6

everest
HOOGTE IN HET AANSLUITEN AAN HET TOEGANG

De ongelijke verdeling van belastingdruk

- Fiscaal systeem staat bol van de ongelijkheden
 - Torenhoge belastingdruk in België is dus relatief
- Voorbeelden
 - Belastingdruk op arbeid v/ belastingdruk op vermogensinkomsten
 - OESO: België wereldkampioen belastingdruk op arbeid
 - Businessweek: If you're wealthy, go to Belgium
 - Fiscale asielzoekers: Bernard Arnault, Gérard Depardieu, etc
 - Het associële karakter van de registratie- en successierechten
 - verdelen familiebedrijven v/ verdelen van woonst bij echtscheiding

7

everest
BEVERLY HILLS • WASHINGTON • LOS ANGELES

De willekeurige pakkans

Statistieken inzake fiscale pakkans?

- Jaarverslag 2011 van de FOD Financiën
 - 6.977.919 belastingplichtigen in de personenbelasting
 - 13.918 **grondige controles**: 0,20 %
 - succesvolle controles: 10.189 (73% tot. controles)
 - 488.696 belastingplichtigen in de vennootschapsbelasting
 - 33.573 **grondige controles**: 6,8 %
 - succesvolle controles: 24.959 (74% tot. controles)
 - 801.208 btw-plichtigen
 - 16.738 **grondige controles**: 2,08 %
 - succesvolle controles: 13.179 (78% tot. controles)

8

everest
BEVERLY HILLS • WASHINGTON • LOS ANGELES

De willekeurige pakkans

▪ Verschillen in pakkans

- communautaire verschillen inzake pakkans
 - vennootschappen: 69,4 % in Vlaanderen, 12% in Brussel en 18,6% in Wallonië.
 - particulieren: 70,2% in Vlaanderen, 9,6% in Brussel en 20,2% in Wallonië

- gewestelijke verschillen inzake pakkans
 - vennootschappen: Roeselare: 7%, Gent en Aalst: 5%, Namen, Leuven en Charleroi: 4%, Brussel: 3% en Brasschaat: 2%, Nijvel: 1%
 - zelfstandige particulieren: Roeselare: 3,2%, Gent: 2%, Antwerpen: 1,8%, Kortrijk: 1,7%, Brussel: 1,6%, Brugge: 1,3%.

De willekeurige afhandeling van fiscale fraudezaken

- Verslag van het Rekenhof dd 7 april 2010 over de werking van de BBI
 - Gebrek aan beleid bij strafrechtelijke aangifte (gevaar voor willekeur)

- Verslag van het Rekenhof dd 27 juni 2012 over sanctionering bij niet aangifte
 - Grote regionale verschillen bij sanctionering (gevaar voor discriminatie)

- Afhandeling parket fiscale monsterdossiers
 - de minnelijke schikking bij miljoenenfraudes (Omega Diamonds, Massive, Henco, Intex, Beaulieu) v/ effectieve vervolging voor keuterfraude

De maatschappelijke aanvaarding

- Frauderen als vorm van wettelijke zelfverdediging
 - Ja maar stijgend aantal anonieme fiscale aangiftes
 - 2012: 1.221 aangiftes
 - 2013: 2.610 aangiftes
- Politieke aanvaarding van fiscale fraude
 - Art. 444 WIB92: geen belastingverhoging indien fraude < 2.500 euro
 - Enkel aangifte van buitenlandse privé-bankrekeningen en buitenlandse spaarverzekeringen (protectionisme)
 - Vasthouden aan de bevrijdende roerende voorheffing

Naar het einde van België als zwart belastingparadijs?

- Bestaat er thans een politieke wil om verandering te brengen?
 - Ja, duidelijke trendbreuk met de vorige legislaturen
- Maar...
 - 1) te veel focus op symptoombestrijding
 - de nieuwe anti-misbruikbepaling
 - het beleid geheime commissielonen
 - verhoging van de sancties
 - verbod op cashbetalingen
 - superdatabank
 - verstrengen van de witwaswetgeving

Naar het einde van België als zwart belastingparadijs?

- Maar...
 - 2) te weinig focus op de oorzaken van de fraude
 - wat met de (ongelijke verdeling) belastingdruk?
 - 3) perverse evolutie naar een algemeen conflictmodel
 - vb. de nieuwe anti-misbruikbepaling en het beleid geheime commissielonen
 - sleepnetbeleid met veel collateral damage
 - nefast voor de fiscale burgerzin

Everest offers you high quality
through specialisation and experience,
both local and international.

www.everest-law.be